

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Солопова І. В.

В статті досліджено публічне адміністрування органів судової влади, оскільки воно є важливою та багатогранною сферою, яка потребує системного підходу для забезпечення ефективного та справедливого функціонування судової системи. В останні роки Україна здійснює активні зусилля щодо вдосконалення публічного адміністрування у сфері правосуддя, що включає модернізацію організаційної структури судів, підвищення прозорості та підзвітності суддів, запровадження новітніх інформаційних технологій, а також посилення незалежності судової влади. Зазначено, що ефективне публічне адміністрування органів судової влади є одним із ключових чинників, які сприяють зміцненню довіри громадян до судової системи та забезпеченню справедливості у суспільстві.

Доведено, що у сучасному суспільстві роль публічного адміністрування судової влади є особливо важливою, оскільки вона сприяє зміцненню довіри громадян до судової системи та забезпечує її відповідність міжнародним стандартам прав людини. Реформування та вдосконалення механізмів публічного адміністрування судової влади є невід'ємною частиною загального процесу реформування державного управління та правової системи, спрямованого на побудову демократичної та правової держави. У цьому контексті, розуміння сутності та значення публічного адміністрування судової влади є надзвичайно важливим для формування ефективної та справедливої судової системи, здатної належним чином реагувати на виклики сучасності.

Актуальність поняття публічного адміністрування судової влади полягає у необхідності забезпечення ефективного, прозорого та підзвітного функціонування судової системи, що є основою правової держави. В умовах постійних реформ та вдосконалення правової системи України, питання ефективного публічного адміністрування набуває особливого значення. Важливо продовжувати дослідження у цій сфері, зосереджуючись на вирішенні основних проблем та пошуку шляхів їх подолання, ефективно публічне адміністрування органів судової влади є ключовим елементом у процесі реформування правової системи України, що сприяє побудові демократичної та право-

вої держави, забезпечуючи дотримання прав і свобод громадян та зміцнення верховенства права.

Ключові слова: публічне адміністрування, судова влада, забезпечення, правосуддя, вдосконалення механізмів публічного адміністрування судової влади.

Solopova I. V., Sokoletska K. M. Public administration of judicial bodies in Ukraine

The article examines the public administration of judicial authorities, as it is an important and multifaceted field that requires a systematic approach to ensure the effective and fair functioning of the judicial system. In recent years, Ukraine has been making active efforts to improve public administration in the field of justice, which includes modernization of the organizational structure of courts, increasing the transparency and accountability of judges, introducing the latest information technologies, and strengthening the independence of the judiciary.

It is noted that effective public administration of judicial authorities is one of the key factors contributing to strengthening citizens' trust in the judicial system and ensuring justice in society.

It has been proven that in modern society the role of public administration of judicial power is particularly important, as it contributes to strengthening citizens' trust in the judicial system and ensures its compliance with international human rights standards.

Reforming and improving the mechanisms of public administration of judicial power is an integral part of the general process of reforming public administration and the legal system aimed at building a democratic and legal state. In this context, understanding the essence and significance of the public administration of judicial power is extremely important for the formation of an efficient and fair judicial system capable of properly responding to the challenges of modern times.

The relevance of the concept of public administration of judicial power lies in the need to ensure effective, transparent and accountable functioning of the judicial system, which is the basis of the rule of law. In the conditions of constant reforms and improvement of the legal system of Ukraine, the issue of effective public administration takes on special importance. It is important to continue research in this area, focusing on solving the main problems

and finding ways to overcome them, effective public administration of judicial authorities is a key element in the process of reforming the legal system of Ukraine, which contributes to the construction of a democratic and legal state, ensuring the observance of the rights and freedoms of citizens and strengthening the rule of law.

Key words: *public administration, judicial power, provision, justice, improvement of mechanisms of public administration of judicial power.*

Актуальність дослідження. В останні роки Україна здійснює активні кроки щодо вдосконалення публічного адміністрування у сфері правосуддя, що включає модернізацію організаційної структури судів, підвищення прозорості та підзвітності суддів, запровадження новітніх інформаційних технологій, а також посилення незалежності судової влади. Публічне адміністрування органів судової влади в Україні є важливою та багатогранною сферою, яка потребує системного підходу для забезпечення ефективного та справедливого функціонування судової системи. Це питання набуває особливого значення у контексті сучасних викликів, пов'язаних з реформуванням судової системи, зміцненням верховенства права та захистом прав людини. Важливо зазначити, що ефективне публічне адміністрування органів судової влади є одним із ключових чинників, які сприяють зміцненню довіри громадян до судової системи та забезпеченню справедливості у суспільстві. У цьому контексті, аналіз сучасного стану публічного адміністрування в органах судової влади України, а також визначення основних проблем та шляхів їх вирішення, є надзвичайно актуальним завданням, яке сприятиме подальшому розвитку правової системи та зміцненню демократичних інститутів у країні.

Огляд останніх досліджень. Вище вказаному питанню увагу приділяли такі науковці, як В. Авер'янов, О. Бандурка, Ю.Басов, Ю. Битяк, В. Бойко, Л. Волкова, І. Голосніченко, І. Діхтяр, Є. Додін, К. Драмаренко, А. Іванищук, Р. Калюжний, А. Комзюк, В. Колпаков, Т. Коломоєць, В. Курило, Р. Мельник, В. Петков, В. Погорілко, А. Пухтецька, О. Світличний, Р. Сербин, Л. Сорока, А. Федорченко та інші. Однак, основну свою увагу звертали на загальним положенням публічного адміністрування, або аналізувати більш загальні, суміжні чи спеціальні виклики.

Мета статті полягає в тому щоб проаналізувати публічне адміністрування органів судової влади в Україні та запропонувати шляхи їх усунення.

Виклад основних положень. У сучасному суспільстві роль публічного адміністрування судової влади є особливо важливою, оскільки вона сприяє зміцненню довіри громадян до судової системи та забезпечує її відповідність міжнародним стандартам прав людини. Реформування та вдосконалення механізмів публічного адміністрування судової влади є невід'ємною частиною загального процесу реформування державного управління та правової системи, спрямованого на побудову демократичної та правової держави. У цьому контексті, розуміння сутності та значення публічного адміністрування судової влади є надзвичайно важливим для формування ефективної та справедливої судової системи, здатної належним чином реагувати на виклики сучасності.

Актуальність поняття публічного адміністрування судової влади полягає у необхідності забезпечення ефективного, прозорого та підзвітного функціонування судової системи, що є основою правової держави. В умовах постійних реформ та вдосконалення правової системи України, питання ефективного публічного адміністрування набуває особливого значення. Розглядаючи поняття публічне адміністрування слід зазначити, що на сьогодні відсутній сталий підхід науковців до його визначення. Так, Ю. Битяк зазначає, що термін «публічне адміністрування» походить від англійського «public administration» (управління на державному та місцевому рівні; державне управління). Етимологічно, «адміністрування» означає управляти, завідувати чи служити, а «публічний» стосується суспільства, народу та відкритості. Отже, публічне адміністрування часто визначають як діяльність органів управління та їх посадових осіб щодо вирішення суспільних проблем. У вузькому розумінні, публічне адміністрування пов'язане з виконавчою гілкою влади і розглядається як державне управління. У широкому сенсі, публічне адміністрування охоплює всю систему адміністративних інститутів з ієрархією влади, де відповідальність за виконання державних рішень передається з верхніх рівнів на нижні [1].

Під публічним адмініструванням органів та установ системи судоустрою в Україні Л. Волкова розуміє комплексну, системну та цілеспрямовану діяльність, яка включає судово-виконавчий, управлінський, організаційно-правовий вплив на правовідносини в сфері забезпечення належного, об'єктивного та якісного процесу судочинства. Ця діяльність здійснюється через реалізацію професійних судових та адміністративних повноважень суддів на адміністративних посадах, судового

врядування, суб'єктів суддівської адміністрації з метою дотримання права кожного на судовий захист у суспільстві [2].

Досліджуючи дотичну тему з нашою темою вчений О. Світличний зазначив, що публічне адміністрування органів судової влади в Україні здійснюють широке коло суб'єктів публічного адміністрування, діяльність яких регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами і спрямована на ефективне забезпечення роботи судів (суддів), Виходячи з законодавчих та інших нормативно-правових актів, у певних випадках суб'єкти публічного суддівського адміністрування можуть діяти також як суб'єкти публічного управління [3]. До суб'єктів системи органів, що здійснюють публічне адміністрування діяльності суду, А. Іванищук відніс: публічну адміністрацію, що здійснює виключно забезпечувальну функцію стосовно суддів та осіб, які звертаються до суду з метою юридичного захисту порушених прав (ДСА, Національна школа суддів України та апарат суду); публічну адміністрацію, що поряд із забезпечувальною функцією судочинства має владні повноваження стосовно осіб, які порушують незалежність (Вища рада правосуддя, ВККСУ); публічну адміністрацію, що має деякі владні повноваження щодо суддів (органи суддівського самоврядування та Президент України, як суб'єкт, який здійснює формальне призначення суддів тощо) [4]. Його точку зору, частково підтримує Р. Сербин та виділяє такі основні повноваження відповідних органів в межах здійснення публічного адміністрування діяльності суду: нормативно-правове забезпечення (Вища рада правосуддя, Державна судова адміністрація); організаційне та матеріально-технічне (Вища рада правосуддя; Вища кваліфікаційна комісія суддів; Державна судова адміністрація, апарат суду); контрольно-наглядове (Вища рада правосуддя, Раді суддів України); матеріально-технічне (апарат суду); громадського контролю (Громадська рада доброчесності); забезпечення захисту (Служба судової охорони) [5]. Виходячи із визначень науковців, можемо прийти до висновку, що публічне адміністрування судової влади це визначений чинним законодавством виокремлений ієрархічний комплекс дій направлений на здійснення професійних повноважень всіма суб'єктами судової влади для забезпечення дотримання чинного законодавства, прав і свобод громадян, відшкодування завданих їм збитків.

Науковці О. Дрозд та Л. Сорока, вважають, що оцінка стану публічного адміністрування судової

влади в Україні повинна базуватися на загальній ефективності та результативності діяльності публічної адміністрації, яка, в межах своїх повноважень, зобов'язана дотримуватися законодавчих норм та правил, виконуючи їх через чітко визначені адміністративні процедури та принципи. Особливої уваги науковці надають громадському контролю та зазначають, що громадянський контроль і правосуддя є поняттями, що пов'язані зі здійсненням демократичного контролю громадянами над діяльністю судів та забезпеченням справедливого та ефективного функціонування судової системи. Громадянський контроль означає, що громадяни мають право брати участь у судових процесах, надавати свідчення та виступати як сторони у цих процесах. Вони також можуть звертатися до суду зі скаргами на дії суддів та інших працівників правоохоронних органів, які порушують їх права. Правосуддя, у свою чергу, включає забезпечення права на справедливий суд та реалізацію права на правосуддя для всіх громадян. Це означає, що суди повинні діяти незалежно та неупереджено, дотримуватися прав і свобод людини, виконувати закони та забезпечувати рівність перед законом. Отже, громадянський контроль і правосуддя є важливими складовими демократії та правової держави, які забезпечують захист прав громадян [6]. Повністю підтримуємо дану точку зору. Дійсно, останнім часом Україна докладає чималі зусилля у вдосконаленні цієї сфери, що включає модернізацію організаційної структури судів, підвищення прозорості та підзвітності суддів, впровадження новітніх інформаційних технологій та посилення незалежності судової влади.

Висновок. Таким чином, публічне адміністрування судової влади в Україні є важливою і багатогранною сферою, що потребує системного підходу для забезпечення ефективного та справедливого функціонування судової системи. Ефективне публічне адміністрування є ключовим чинником у зміцненні довіри громадян до судової системи та забезпеченні справедливості у суспільстві. Реформування та вдосконалення механізмів публічного адміністрування судової влади є невід'ємною частиною загального процесу реформування державного управління та правової системи, спрямованого на побудову демократичної та правової держави. Роль громадського контролю також є надзвичайно важливою у забезпеченні справедливого та ефективного функціонування судової системи. Громадянський контроль дозволяє громадянам брати участь у судових процесах,

Проблеми становлення правової демократичної держави

звертатися зі скаргами на дії суддів та інших працівників правоохоронних органів, що порушують їх права. Це забезпечує реалізацію права на правосуддя для всіх громадян. Науковці підкреслюють, що на сьогоднішній день відсутній сталий підхід до визначення поняття публічного адміністрування, що ускладнює його впровадження та розвиток. Зважаючи на ці проблеми, важливо продовжувати дослідження у цій сфері, зосереджуючись на вирішенні основних проблем та пошуку шляхів їх подолання, ефективного публічного адміністрування органів судової влади є ключовим елементом у процесі реформування правової системи України, що сприяє побудові демократичної та правової держави, забезпечуючи дотримання прав і свобод громадян та зміцнення верховенства права.

Література

1. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Харків : Право, 2018. 172 с.
2. Волкова Л.М. Публічне адміністрування органів та установ системи судоустрою в Україні. При-

карпатський юридичний вісник. Випуск 1(22) том 3, 2018. С. 95-98. URL: http://pjv.nuoua.od.ua/v1-3_2018/20.pdf

3. Світличний О. П. Публічне адміністрування в діяльності судової гілки влади. *Наукові записки. Серія право*. Випуск 13. 2022. С. 219-222.

4. Іванищук А. А. Адміністративно-правове забезпечення судової влади в Україні: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. *Науково-дослідний інститут публічного права, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»*, Київ, 2017. 466 с.

5. Сербин Р. Система органів публічного адміністрування в діяльності суду. *Юридичний вісник*. Випуск 6. 2022. С. 39-49.

6. Дрозд О.Д., Сорока Л. В. Публічне адміністрування, судова влада та громадський контроль. *Юридичний науковий електронний журнал*. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2020/2_2023/15.pdf

*Солопова І. В.,
orcid.org/0000-0002-1798-3328
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічно-правових наук
Одеського національного морського університету*